

Silas L. Marker og Vincent F. Hendricks bog Os og dem – Identitetspolitiske akser, ideer og afsporede debatter (Gyldendal, 2019) 8. september 2019

'Institutionen opera' i Danmark – 50 års udviklingshistorie 3. september 2019

Grønlands Teaterhistorie – på vej 1. september 2019

"16:29" af Anna Malzer, Teater Momentum 29. august 2019

Wagner: Rhinguldet. Den Ny Opera 29. august 2019

Anmeldelse af Tina Lauritsen: *Undervejs med mennesker. Skitser til en æstetisk inspireret samtalepraksis.*

Tina Lauritsen Forlag 2019

Af Erik Exe Christoffersen

Kunst og terapi

Undervejs med mennesker drejer sig om, hvordan en æstetisk tilgang og forståelse kan inspirere professionelle terapisaftaler. Kapitlerne hedder *Blikket, Scenen, Mødet, Værket og Følgeskabet*, og det giver måske en fornemmelse for en bog, der udfolder sig i forskellige sanselige dimensioner, hvor man ser, agerer, deltager, følger indenfor valgte eller givne rammer.

Lauritsen har en baggrund indenfor teatret og er Cand. Mag. i dramaturgi med et virke også som instruktør og

teaterpædagog. Hun er desuden uddannet i narrativ psykoterapi (Dispuk). Bogen er et forsøg på at sammentænke de to forskellige felter. Det er dog ikke i sig selv usædvanligt og allerede Aristoteles brugte 340 f. kr. begrebet katarsis som en form for frigørelse eller helbredelse gennem indlevelse i tragedien. Også Freud var med udviklingen af psykoanalyse optaget af kunst og i særlig grad tragedien som model for terapi.

Bestilling

Udgivelser

Om Peripeti

og afskærførmel, som er medvirkende til at forstærke eller forminske energien og intensiteten i den udveksling, som foregår. Ikke mindst er det iscenesættelsen, som skaber et særligt perspektiv, og det er dette som for tilskueren muliggør en iagttagelse og dermed en erfaringsdannelse. Det kan også gøre sig gældende ifølge Lauritsen i samtaleterapien.

Den dramaturgisk komponerede samtale

Det er godt set at kunstrammen på mange måde både minder om terapiens samtale, som på samme måde er en rammesat udveksling mellem afsender og modtager – om end de også er forskellige, netop fordi der er tale om terapi og ikke kunst. Ikke desto mindre kan terapeuten, og den som har ansvaret for samtalen, få meget ud af at være opmærksom på dramaturgien i samtalen, som om der var tale om teater. Dramaturgi er et brugbart begreb for at tænke samtale som en form for fortælling med en begyndelse, midte og slutning, og med både peripeti (omslag), *anagnorisis* (genkendelse), klimaks (højdepunkt) og katarsis (renselse) – for nu at bruge de aristoteliske begreber. Det er disse klassiske dramaturgiske aspekter bogen relaterer til. Dramaturgi er et spørgsmål om komposition i tid og rum og naturligvis et spørgsmål om formgivning eller komposition af nærvær. Med et begreb fra teaterantropologien handler det ifølge Lauritsen om beredthed, retning og spænding i forhold til den konkrete relation, som altid befinder sig i et særligt tids-rum. Det er konteksten, som er vigtig for både teatret og samtalen.

En af Lauritsens referencer er værket af Marina Abramović *The Artist Is Present*, MoMa i New York, 2010. Kunstneren sidder ved et lille bord i museets store sal, og tilskuerne kan efter tur sætte sig over for hende, men må ikke tale eller berøre hende og kun deltage i performerens nærvær i et lille tidsrum. Nærmere kan man vist ikke komme det flydende rum mellem terapi og kunst. Et blik, et møde, en scene rammesat af museet som kunst.

Uafgørlighed

Lauritsen peger på et forhold, som gør analogien og sammenstillingen mellem de to felter spændende, og det er kunstens karakter som *uafgørlig*. Kunst er en "forstyrrelse" som griber ind i tilskuerens sanser og forandrer perceptionen – ideelt set. Det uafgørlige handler om at blive *rørt af kunsten* uden nødvendigvis at vide hvorfor, eller hvad det betyder. Det skal måske understreges, at det langt fra sker altid og er betinget af en række kontekstuelle forhold, tilskuerens modtagelighed etc. Hvis jeg skulle tælle, hvor mange af den slags "forandrende" teaterforestillinger jeg er blevet forstyrret og rørt af gennem et langt liv i teatret, ja, så er det måske 10 forestillinger. Men det er nok meget forskelligt for den enkelte?

Bestilling   Udgivelser   Om Peripeti

Begrebet af den franske dekonstruktions filosof Gilles Deleuze. Dramaturgisk ramme jeg nævne Noras exit fra dukkehjemmet (i den moderne tragedie af Henrik Ibsen) som ét eksempel på en flugtlinje og Kong Ødipus' (i Sofokles' tragedie) selvvalgte eksil i ødemarken, efter at han har stukket øjnene ud på sig selv, som et andet – om end de måske har noget til fælles – nemlig uvisheden og en mangel på orientering i det fremmede rum.

Følgeskab

Det æstetiske blik på samtalepraksis, som Lauritsen benytter, anvender forskellige mediale blik. Man kan se på samtale som et landskab, en koreografi, en rejse som afsøger skønhed og en sanselig tilgang til mødet. Selvom vi taler om samtaler, er det ikke blot ordene eller sproget som fylder. Samtalen er også en dialog med kroppen, hvor man kan flytte sig og bevæge sig. Styrken ved Lauritsen er i det hele taget, at hun tænker i medier: Det kan være en rekvisit som medierer samtalen, eller en tavle hvor samtalsrute skitseres. Vi kan sammen gå på opdagelse i barndommens konkrete værelser. Eller vi kan udveksle musikalske citater eller billeder fra den daglige vandring. Lauritsen taler om følgeskab, og det kan både tænkes som instruktørens eller terapeutens rolle. Følgeskabet karakteriseres som en strøm *a stream of consciousness* og præget af mod og parathed. Det fører frem til en form for æstetisk tilblivelse, som er mere og udenfor den enkelte i kraft af sin skønhed.

Format og henvendelse

Bogens design er flot. Der er luft og mellemrum og som indgang til hvert kapitel er der en transparent side, hvorigennem man kan betragte forfatterens og kunstnerens noter og flugtlinjer. Tina Lauritsen remedierer æstetisk tænkning og tager læseren med på en vandring igennem samtals forskellige dramaturgier: Adskillelse, forskydning, omvendning udfordrer blikket og skaber nye landskaber og lader de vante strukturer falde fra hinanden, mens nye skabes.

Undervejs med mennesker er blevet til i samarbejde med billedkunstner Julien Deiss og indeholder et særskilt kapitel med billedkunstværker. Julien Deiss' billeder er smukke og meget stoflige i deres karakter. Man bliver nysgerrig på forfatterens samtale med kunstneren i forhold til de citater, som er udgangspunktet. Det kunne måske have givet læseren en form for indsigt i processen og forholdet mellem ord og billeder, og selvfølgelig i selve den ide at betragte samtalen som en form for værk også mellem forfatteren og billedkunstneren.

Bogen er tænkt som inspiration til folk som arbejder professionelt med samtalskunst, men jeg tænker faktisk også bogen kan fungere som inspiration for en, som

Bestilling Udgivelser Om Peripeti

ns
helbre
dende
effekt
både
for de
udøven
de og
for
tilskuer
ne.
Under
alle
omstæ
ndighe
der er
der
ingen

tvivl om, at kunst og helbredelse er et aktuelt emne som optager mange jf. *Informations* serie om "Kultur og sundhed", hvor spørgsmålet ligefrem lyder: Kan kunst helbrede? (*Dagbladet Information* marts 2019).

Svaret er her: Ja, men det er også et spørgsmål om hvordan, netop fordi kunst som sådan defineres ved sin mangel på interesseløshed i dagligdags forstand. Kunst kan ikke spændes for en bestemt effektvogn. Men samtidig er kunst naturligvis i kraft af komposition og kommunikations-relationens energi medvirkende til at skabe "liv". Det er den form for virkning, mange kunstnere har efterlyst i det 20. århundrede lige fra Antonin Artaud til Bertolt Brecht, Grotowski eller Abramović. Og det er den på ingen måde entydige tradition Lauritsen skriver sig ind i, samtaler med og forsøger at begrebsliggøre i forhold til terapeutisk praksis.

Erik Exe Christoffersen, lektor i dramaturgi, Aarhus Universitet

< [Drot og Marsk på Det Kongelige Teater](#) [100% fremmed? Teater Katapult](#) >

Del med andre

Bestilling

Udgivelser

Om Peripeti

---

til teatre og teateruddannelser.

'Institutionen opera' i

Danmark – 50 års

udviklingshistorie

sep 3, 2019

Grønlands Teaterhistorie

– på vej

sep 1, 2019

[Indlæg-RSS](#)

[Kommentar-RSS](#)

[WordPress.org](#)

Der må ikke kopieres, gengives eller på anden måde reproduceres materiale, hverken analog eller digital fra domænet peripeti.dk uden samtykke.